

ОД СТОПАНСКА КОМОРА НА МАКЕДОНИЈА

А Н А Л И ЗА

на производно-финансиските резултати во организациите на здружен труд од шумарството и дрвната индустрија во 1982 година

Изработката на овој материјал е базирана врз официјалните статистички податоци за производствените резултати и податоците од Службата за општествено книговодство на СРМ за финансиските резултати, според завршните сметки на организациите на здружен труд за 1982 година.

Врз основа на овие податоци и познавањето на проблемите кои го следеа работењето во 1982 година, во материјалот ќе бидат изнесени постигнатите производствени и финансиски резултати одделно по гранки на дејности во дрвниот комплекс.

Како што е познато, стопанската активност во текот на 1982 година се одвиваше во исклучително тешки услови, создадени пред сè, со изразитиот недостиг на енергија и на определени сировини и материјали од увоз и од домашно потекло.

Со овие проблеми стопанството во целина беше соочено уште во 1981 година, меѓутоа, во 1982 година тие добија во својот интензитет.

Настојувањата на организациите на здружен труд од шумарството и дрвната индустрија во оваа сложена состојба беа насочени на доследно спроведување на донесените стабилизациони мерки на тековната економска политика, чија основна цел е да се создадат услови за позабрзан тек на производството, прометот и услугите и да се интензивира стоковната размена со странство, особено на конвертибилното подрачје, да се сопре порастот на сите видови потрошувачка, со што би се овозможило понагласено јакнење на материјалната основа на здружениот труд.

Во вака заострени услови на стопанисување остварените производствено-финансиски резултати во дрвниот комплекс поодделно по групациски гранки се вакви:

А. ШУМАРСТВО

I. Производствени резултати

Производството во шумарството, гледано преку реализираната дрвна маса во шумите од општествениот сектор, во целина покажува пораст од 12,7%. Остварената нето дрвна маса преку изработка на сортименти изнесува 688.478 m³.

Поодделно по производи остварените резултати се следниве:

	Индекси	
	1982/1981	1982/1981
1. Трупци за бичење	156.821	105,9
од тоа:		
— даб	672	111,1
— бука	120.752	109,1
— иглолисни	35.246	96,4
— друго	146	75,6
2. Трупци за фурнир и лупење	4.690	101,8
3. Друго дрво за механичка преработка	4.126	100,3
4. Рудничко дрво — лисјари	1.581	127,1
5. Рудничко дрво — иглолисни	2.654	92,1
6. Друго обло дрво	11.981	110,1
7. Друго цепано и делкано дрво	441	49,1
8. Огревно дрво	506.100	115,5
9. Јаглен	84	38,0
Вкупно:	688.478	112,7

— Трупците за бичење бележат пораст од 5,9% во споредба со обемот во претходната година. Буковите трупци покажуваат пораст од 9,1, па имајќи го предвид движењето на производството на бичена граѓа од овој носечки вид дрво кај нас, може да се оцени дека преработувачките капацитети биле задоволително снабдувани со суровина. Иглолисните видови трупци покажуваат опаѓање за 3,6 индексни поени. И покрај опаѓањето на овој вид суровина, иглолисната ибчена граѓа бележи пораст од 2,6%, па се цени дека преработувачките капацитети имале залихи кои ги користеле.

Трупците за фурнир и лупење покажуваат минимален пораст од 1,8%. И покрај ова, производството на фурнир има тенденција на опаѓање кое се должи на немањето доволни количества суровина, а увозот на екзотни трупци, поради немањето девизни средства, скоро целосно е оневозможен.

Имајќи ја предвид состојбата во производството на фурнир, нужно е да се зголемат напорите за обезбедување суровина од домашно потекло. Во овој однос како многу важен се наметнува проблемот со ореовите трупци, за кои наместо да се извезуваат надвор од земјата, ќе треба да се најдат решенија да останат во Републиката.

Техничкото дрво во целина бележи пораст од 4,8% во однос на претходната година. И овде за порастот најмногу придонесува рудничкото дрво од лисјари, кое покажува пораст од 27,1% и друго обло дрво кое бележи пораст од 10,1%. Рудничкото дрво од иглолисни видови бележи опаѓање за 7,9 индексни поени.

Огрвното дрво покажува пораст од 15,5%. Имајќи ја предвид неговата застапеност во структурата на вкупното производство, во овој случај таа изнесува 73,5%, може слободно да се каже дека покачувањето на ниво на гранките е диктирано, главно, од овој производ.

Познато е дека во последните две години дојде до зголемена потрошувачка на дрво за огрев. При положба на отежнато снабдување со нафта и со други извори на енергија може да се очекува натамошно зголемување на потрошувачката на дрво за огрев. Нужно е да се нагласи дека производителите на овој сортимент треба особено да водат сметка за нормално снабдување со суровина на ф-ката за плочи од иверка, почитувајќи ја самоуправната спогодба склучена во овој однос, за да не дојде до прекин во производството поради недостиг на суровина.

И покрај постигнатите позитивни резултати во производството, во текот на целата 1982 година организациите на здружен труд беа соочени со проблеми околу обезбедувањето моторни пили и резервни делови за нив. Посебен проблем, особено во второто полугодие од годината, беше снабдувањето со автомобилски и тракторски гуми, чија набавка е сврзана со обезбедувањето девизни средства за партиципација при купувањето гуми од домашно потекло.

Освен ова, и снабдувањето со нафта претставуваше проблем кој влијаеше врз извршувањето на работите, особено во четвртиот квартал.

Во целина гледано, производствените резултати во искористувањето на шумите во споредба со претходната година се задоволителни. Меѓутоа, ова извршување споредено со предвидувањата на шумско-стопанските планови, е сè уште под тоа ниво.

Несомнено, за постигнување поповолни резултати, од големо значење е решавањето на многуте објективни тешкотии со кои се соочуваат работните организации во своето работење како што се: инвестирањето, цените, обезбедувањето девизни средства за набавка на опрема, која не се произведува кај нас и друго.

Меѓутоа, не треба да се потцени и присуството на слабости од субјективен карактер, за чие надминување решенија треба да се бараат во самите работни организации. Овде, пред сè, се мисли на добро поставување на организацијата на работењето, поголема присутност на шумарскиот стручњак во непосредното извршување на работите, како и поголеми залагања за зголемување на продуктивноста во работењето и рационално користење на средствата за производство.

Примарна преработка на дрвото

Кумулативниот индекс на производството на примарната преработка на дрво изнесува 98,8 и е за 1,2 индексни поени помало од 1981 година. При намалено производство, просечните годишни залихи покажуваат индекс 127,1, залихата во декември спрема декември 1981 година покажува индекс 138,9 и зборува за позабрзан пораст на залихите на готови производи.

Производството на бичена граѓа од сите видови дрвја изнесува 73.669 м³ и во споредба со 1981 година покажува зголемување од 2,37%.

За разлика од претходната година, носечките 2 видови дрвја покажуваат поголемо зголемување. Така, иглолисна бичена е произведено повеќе за 2,6%, а букова за 6,5%.

Благородниот фурнир има тенденција на опаѓање, поради неможност да се обезбедат потребните девизни средства за увоз на екзотични трупци и поради отежнатите услови за набавка на суровина за производство на фурнир од домашни видови дрвја. Тука, на прв план доаѓаат ореовите трупци. Општо е познато дека поголемо количество ореови трупци за фурнир се извезуваат во странство од разни извозни организации со намера на полесен начин да остварат девизи. Поради тоа досегашните потенцијални купувачи на фурнир не купуваат фурнир од Југославија, бидејќи фурнир од југословенски ореови трупци сега може да се купи во Италија. Поради многу нарушените пазарни услови за ореовите трупци за фурнир цените се во постојано покачување, така нашиот производител на фурнир тешко изнаоѓа решение за купување трупци.

За разлика од 1981 година, кога е произведено само 110 м³ необлагородени шперплочи, во 1982 година се произведени 1000 м³, за во текот на годината да престанат целосно со производството на шпер плочи и се ориентираат на производство на лупена амбалажа. Со спроведената специјализација во СОЗТ „Треска“, од 1970 година беше прекинато производството на амбалажа во Кавадарци, со намера да се зголеми производството на шпер плоча. По повеќе од 10 години се врши преориентација за производство на амбалажа наоѓајќи во тоа излез од тешката финансиска положба.

Производството на плочи од иверки покажува висок пораст. Се уште не е постигнато производство на плочи од иверки на ниво на инсталираниот капацитет, кој изнесува 60.000 кубика во 2 смени.

Тргувајќи од вонредно сложената ситуација во која се наоѓаме нужно е да се бара и најитно и да се применуваат мерки за нормално и економично производство.

Повеќе години со ред асортиманот и квалитетот на производите од искористувањето на шумите не е на ниво што шумите и можностите за искористување го дозволуваат тоа. Стручна обврска на производителите и преработувачите е да се придржуваат по ЈУС при производството и преработката. Трупците мора да се чуваат според утврдените научни сознанија, за да се зачува до максимум природниот квалитет на трупецот. Со тоа има можности да се постигнат повисоки купопродажни цени и акумулација што може да се распореди на учесниците.

Снабдувањето со суровина се одвиваше отежнато. Недостигот на автомобилски и тракторски гуми, од една страна, а на крајот на годината и недостигот на гориво, дејствуваа неповолно врз зивршувањето на плановите.

Поради зголемената побарувачка на просторно дрво и зголемените цени кои се постигнува, кога се продава за огрев, во прашање е ставено снабдувањето на фабриката за плочи од иверки. Имјќи го предвид тој момент, фабриката од Кавадарци изврши набавки на над 50.000 просторни метри дрво од Источна Србија. Со исклучок на поредовната снабденост со суровина, големи тешкотии во работењето се јавуваат поради недостиг

на мазут, како енергетско гориво, недостиг на електрична енергија, машински алат и резервни делови за опремата, лепила, брусна хартија, декоративна хартија и др.

Недостигот на мазут се настојуваше да се ублажи со реконструкции на енергетските постројки, за користење на дрвен отпадок наместо мазут. Такви реконструкции се извршени во Треска-мебел, Копачка — Кичево и Црн бор — Прилеп, а во тек е реконструкцијата во ШИК „Јелак“ — Тетово. Општо што може да се каже во врска со супституцијата на мазут во дрвната индустрија е дека се спроведува многу споро, наспроти големата можност за скоро целосна супституција. Навистина, деловните банки потешко ги прифаќаат инвестициони обврски, но, со оглед на општествената полза од овој вид инвестиции и големата заштеда во трошоците за енергетика, со поголемо залагање можно е да се изведат финансиски конструкции. Работните организации од овој комплекс треба да се заложат да изготват соодветна техничка документација која треба да се достави до деловните банки, за да се чека на одобрување на бараните кредити за супституција. Останува тешка обврска снабдувањето на фабриката за плочи од иверки во Кавадарци со мазут, бидејќи во процесот за сушење на иверот не може од технолошки причини да се изврши неговата замена. До колку извршиме масовна супституција на мазутог во другите енергетски објекти во дрвниот комплекс, многу полесно ќе се решава постојниот недостиг од мазут за таа фабрика. Сметајќи ја оваа фабрика како основен снабдувач на дрвната индустрија со суровина, треба со заеднички залагања да се изнаоѓаат економични решенија за нејзино редовно работење. Од тоа, секако, зависат и интересите на шумарството, како и индустријата за мебел и др. финални производи.

Со постигнатата солидарна поддршка за снабдување на нашиот република со електрична енергија можно е да се очекува поредовна снабденост, до колку не дојде до некои нарушувања предизвикани од елементарни непогоди. Штедењето на енергијата треба да стане практика за да не се јаваат тешкотии при евентуалните нарушувања во снабдувањето со енергија.

Снабденоста со наведените репроматеријали е нередовна и се врши доста отежнато. За репроматеријалите што се произведуваат од домашни материјали најчеста причина е зголемениот извоз. Не е редок случајот кога редовноста во снабдувањето со репроматеријали е условена и со промена на цените. За репроматеријалите што се произведуваат со учество на девизна компонента, условувањето на снабденоста беше со девизна партиципација. За репроматеријалите од увоз се јавуваат тешкотии и поради платната позиција на Републиката.

Брусната, декоративната хартија, алатот и лепилата остануваат отворен проблем во редовното снабдување на примарната преработка на дрво со репроматеријали. Со оглед што сите користат алати ќе почнеме со нив. Алат се произведува во земјата, но во неговата вредност увозната компонента учествува со 60—80%, бидејќи се произведува од специјални челици. Минатата година снабдувањето помина со одредени тешкотии. Тргувајќи од извозната ориентација на нашата гранка во Републиката и утврдената политика за распределба на девизниот прилив, не може да се очекува поголемо подобрување на снабденоста со овој материјал.

Јасна е постапката дека во остварениот девизен прилив од стоки извезени во странство треба да учествуваат работните организации кои здружиле средства за тоа. Секако, таа распределба ќе зависи од обемот на вложените средства.

Финална преработка на дрвото

Вкупниот индекс за производство на финални производи изнесува 104, а на залихите на готови производи, 96,3. Вака гледано изгледа дека, со исклучок на незначителниот пораст на обемот на производството, нема други проблеми. Во однос на порастот на обемот на финалното производство слична е и полоша состојбата во одделните републики и на ниво на земјата. Така, производството на ниво на земјата покажува индекс 96, залихите 112. По републики најниско остварување има СР Словенија (индекс 90,2); Србија 99,9; Хрватска 99,5 БиХ 98; и Црна Гора 96,5. Во тие остварувања најмало е производството на мебел. Така, во СР Словенија производството на мебел покажува најнизок индекс — 86,8, додека производството во другите републики и нашата е околу 98. Во вкупното финално производство на земјата нашата индустрија учествува со 4%.

По структура, финалната преработка на дрвото, во дрвната индустриј, без индустријата за целулоза и хартија, на ниво на земјата учествува со 63,63%, а примарната со 37,36%.

Во финалната преработка во земјата, мебелната индустрија учествува со 68,06%, амбалажата со 4,82%, а градежните елементи со 27,17%.

Во републичкото производство финалата учествува со 80,58%, а примарното со 19,42%. Во финалата производството на мебел учествува со 66,65%, амбалажата со 10,61%, а градежните елементи со 23,74%. Најголем пораст на производството е кај амбалажата, додека другите групации сè пооттежнато го одржуваат планираното производствено ниво.

Постојаниот пораст на цените, а со тоа и порастот на животните трошоци, опаѓањето на станбената изградба, вложените услови за продажба на домашниот пазар и отежнатите и многу неповолни услови на светскиот пазар за финални производи, дадоа свој одраз врз постигнатото ниво на производство и реализација. Снабдувањето со мазут беше честа причина за прекини на производството. Снабдувањето со суровина и репроматеријали беше нередовно и предизвикуваше прекини на производството. Најголеми беа од нередовната снабденост со лепила, лакови, бои, полиуретански пени (сунѓер), оков, мебел штофови, резервни делови и друго.

Уредбата за потрошувачките кредити влијае многу неповолно врз пласманот на производството на мебел. Не помало влијание врз неповолниот тек на производството има опаѓањето на инвестиционата, а особено на станбената изградба.

Покрај објективните причини за состојбите, а имајќи го предвид влијанието на субјективните причини и слабостите во здружениот труд, се налага нивно енергично решавање и вклопување во сите текови што ќе отворат можности за големо производство и пласман.

ФИНАНСИСКИ РЕЗУЛТАТИ

Вкупен приход

Остварениот вкупен приход изнесува 7.847.338.000 динари. Во споредба со претходната година постигнато е зголемување за околу 27%.

Одделните производствени групации во неговото остварување учествуваат:

	Износ	Во 000 динари	
		Индекс	1981—100 Учес. во %
Шумарство	1.735.789	140	22,12
Примарна преработка	1.032.235	118	13,15
Финална преработка	5.079.314	125	64,73
Вкупно:	7.847.338	127	100,00

Натпросечен вкупен приход со 13% е остварен само во шумарството, а примарната и финалната преработка се под просечниот вкупен приход, а поради натамошното дејство на рецесијата.

Потрошени средства

Потрошените средства во дрвниот комплекс изнесуваат 4.996.387.000 динари и во вкупниот приход учествуваат со 63,67%. Минатогодишните трошоци учествувале со 61,95%, па според тоа учеството на потрошените средства во 1982 година било опголемо за 1,72%.

Во структураа на вкупниот приход, потрошените средства на одделните производствени групации се:

	Износ	Во 000 динари	
		Учество во %	1981—100 индекс
Шумарство	811.034	16,23	147
Примарна преработка	688.583	13,78	115
Финална преработка	3.496.770	69,99	130
Вкупно:	4.996.387	100,00	131

Индексот на просечно потрошените средства е повисок од индексот на вкупниот приход за 4 инрексни поени, додека по одделните групации, попросчен е порастот само на финалната преработка. Многу изразито е зголемувањето во шумарството, а многу мало е кај примарната преработка. Изразито зголемена трошочна стапка е амортизацијата. Пресметана според минимално пропишаните норми, таа изнесува 425.090.000 динари. Во споредба со 1981 година е зголемена за 85,26%. Во структурата на потрошените средства во 1981 година таа учествувала со 5,99%, а во 1982 година со 8,51%.

По одделните производствени групации учеството на амортизацијата во потрошените средства е во вкупната амортизација на вкупниот комплекс. Таа изнесува:

	Потрошен средства	Износ на амортиз.	1980—100	
			Учество. во %	
			во пот. среи.	во вк. аморт
Шумарство	811.034	188.531	23,24	44,35
Примарна преработка	688.583	44.758	6,50	10,53
Финална преработка	3.496.770	191.801	5,49	45,12
Вкупно:	4.996.387	425.090	8,51	100,00

Остварен доход

Вкупно остварениот доход на дрвниот комплекс изнесува 2.850.952.000 динари е за 23,33% поголем од минатогодишниот.

За разлика од порастот на вкупниот приход, присутно е заостанување од околу 4%. Остварениот доход во вкупниот приход учествува со 35,33% и е за 1,11% неговото учество помало од минатогодишното.

Во одделните производствени групации остварени се следниве односи:

	Вкупен приход	Остварен доход	1980—100		Инд.
			во вкупни приходи	во ос. дох.	
Шумарство	1.735.789	924.756	53,28	32,44	135
Примарна	1.032.235	343.652	33,29	12,05	123
Финална	5.079.314	1582.544	31,16	55,51	114
Вкупно:	7.847.338	2850.952	36,33	100,0	123

Распределен доход

Распределениот доход изнесува 3.095.915.000 динари. Во 1981 година распределениот доход изнесуваше 2.449.602.000 динари, па според тоа распределениот доход во 1982 година е во пораст со 26,38%. Спореден овој пораст со порастот на вкупниот приход се забележува опаѓање од околу 1%. При споредба со остварениот доход може да се заклучи дека покажува помал пораст од околу 3%, што, секако, претставува еден дел од остварената непокриена загуба.

Остварениот од распределениот доход изнесува 92,09%, што значи дека околу 8% од распределениот доход се, главно непокриениот износ на загубата.

Само шумарството нема непокриена загуба, додека другите две групации покажуваат пораст на загубата. Каква е покриеноста на распреде-

лениот доход со остварениот доход по групации се гледа од следниот преглед:

	Во 000 дин, 1981—100		
	Распределен доход	Остварен доход	Покриеност во %
Шумарство	926.293	924.756	99,83
Примарна	381.413	343.652	90,10
Финална	1.788.209	1.582.545	88,50
Вкупно:	3.095.915	2.850.952	92,08

Најголема е покриеноста на распределениот доход кај шумарството, а најмала кај финалата.

Распределба на доходот

Правејќи анализа на трошоците од распределениот доход, без прикажување какви се нивните движења кај одделните производствени групации, не може да се изврши поточно согледување во која насока да се бараат причините за остварените финансиски резултати.

Во нареднава табела ја даваме состојбата по производствени групации:

	Во 000 дин. 1980—100					
	Шумарство		Примарна		Финална	
	Износ	Инд.	Износ	Инд.	Износ	Инд.
Прид. за СИЗ	51.359	132	18.302	118	93.481	114
Даноци до дох.	9.288	130	3.036	99	19.287	113
Прид. за др. нам.	21.666	185	7.144	—	24.644	—
Законски обвр.	3.409	142	938	100	5.075	116
Договор. обвр.	15.525	132	18.044	223	54.018	150
Работна заедница	15.359	139	31.883	143	72.992	120
Камата на кредити	17.754	156	55.009	161	251.093	145
Судски трошоци	573	146	399	188	2.727	262
Вкупно:	134.953	159	134.757	160	527.270	138
Чист доход	791.340	132	246.655	119	1260.939	115
Распореден доход	926.293	135	381.413	131	1788.209	121
Учест. на чист доход во распред. доход	85,43%	97	64,67%	91	70,53%	95

Договорните обврски, каматите на кредити и судските трошоци се над нивото на порастот на остварениот доход за повеќе од 20%.

Кога се имаат предвид реалните цифри на каматите и договорните обврски, може да се заклучи дека тие две стапки ги надминуваат можностите за нивна отплата.

Распределен чист доход и распределба

Распределениот чист доход на дрвниот комплекс изнесува 2.298.934.000 динари. Спореден со минатогодишниот покажува зголемување од 21,04%. Спореден со порастот на остварениот вкупен приход за дрвниот комплекс, кој изнесува 23,33%, покажува намалување од 2,19%.

Што се однесува за неговата распределба по одделните производствени групации состојбата е следнава:

	Во 000 дин. 1980—100					
	Реализиран доход		Реализиран чист доход		Распреден чист доход	
	Износ	Инд.	Износ	Инд.	Износ	Инд.
Шумарство	924.755	135	789.803	132	791.340	132
Примарна	343.652	123	216.186	119	246.655	119
Финална	1.582.544	114	1.057.552	104	1.260.939	115
В к у п н о:	2.850.952		2.063.541		2298.934	
Учество во реализиран доход		100%		72,38%		70,63%

Распределбата на чистиот доход по групации е следнава:

	Во 000 дин. 1981-100					
	Шумарство		Примарна		Финална	
	Износ	Инд.	Износ	Инд.	Износ	Инд.
Лилен доход	624.024	139	1.132.831	136	1.132.831	123
ФЗП за дом.	20.139	144	5.382	55	33.319	122
ФЗП за др. намени и заед. потрошувачка	33.224	129	4.261	48	29.234	50
Деловен фонд	63.645	92	15.942	55	28.813	57
За прош. матер. основа	9.832	99	—	—	10.788	149
За прош. матер. од искл. погод.	—	—	640	105	—	—
Покривање загуби и др.	892	—	3.000	100	600	—
Резер. фонд	18.281	116	3.971	115	20.018	100
Др. потреби	2.167	78	—	—	547	40
Др. фондови	1.135	—	—	—	4.789	64
Рас. ч. доход	791.340	132	246.655	119	1.260.939	115

Меѓу планираниот и распределениот чист доход се јавува разлика во износ од 236.393.000 динари што претставува непокриени аконтации за исплатен личен доход.

Личен доход

Во 1982 година пресметаниот личен доход во дрвниот комплекс е во вкупен износ 1.464.266.000 динари. Според податоците за постигнатите деловни резултати земени од СОК, бројот на вработените, пресметан по калкулирани часови, изнесува 12.890. Годишниот просечен чист личен доход по 1 вработен ќе изнесува:

$$1.464.266.000 : 12.890 = 113.597 \text{ динари.}$$

Пресметано врз основа на горе изнесеното, просечниот месечен чист доход ќе изнесува:

$$113.598 : 12 = 9.466 \text{ динари}$$

Пресметан по производствени групации, чистиот месечен личен доход ќе изнесува:

	Годишен чист доход по гр.	Број на вработените според вклучените часови	Гоц. л. д. по 1 вработен	Мес. ч. л. д. по 1 вработен
Шумарство	451.490.000	3.685	122.521	10.210
Примарна	158.287.000	1.424	111.157	9.263
Финална	854.489.000	7.781	109.817	9.151
Просек	1.464.266.000	12.890	113.597	9.466

Според краткорочните показатели за движењата во стопанството за февруари, во шумарството е постигнат месечен чист личен доход за 1982 година во износ од 9.607 динари, а не 10.210 динари. Според истите показатели просечниот месечен личен доход во Републиката бил 10.441 динари, во стопанството 10.292 и во индустријата 10.651 динари.

Врз основа на расположивите податоци движењата на личните доходи споредени со 1981 година по групации се вакви:

	1981	1982	Инд.
СР Македонија	8.054	10.441	129,6
Стопанството	7.916	10.292	130,0
Индустрија	8.115	10.651	131,2
Шумарство	7.232	9.607	132,8
Примарна	6.633	9.263	139,7
Финална	6.623	9.151	136,1

Според изнесеното во табелата најголем пораст на личен доход е кај примарната, финалната преработка и шумарството. Наспроти големото покачување, и во 1982 година нивниот личен доход е под просекот во индустријата.

ЗАГУБИ И ПРОБЛЕМИ

За производствените организации од републичкиот дрвен комплекс 1982 година, како втора година од Среднорочниот план за општествено економски развој на Републиката, е прилично тешка.

Тешкотиите дојдоа првенствено од влијанието од светската рецесија во стопанството, а потоа од нејзините директни одрази врз условите на стопанисување во нашата земја.

Поради вака отежнатите услови, набавката на увозни репроматеријали се врши отежнато и недоволно. Не се ретки случаите кога поради недостиг на некој увозен репроматеријал или репроматеријал што содржи увозни компоненти, доаѓа до прекин на производството.

Недостигот на мазут за потребите на енергетиката во преработката на дрвото и течното погонско гориво предизвикуваат поголеми пркнини во работењето, а кои беа поизразени во студениот период (од јануари до април и во ноември и декември).

Цените на повеќе репроматеријали претрпеа големи покачувања што се одрази негативно врз економичноста на работењето. Имаше случаи цените на некои репроматеријали да претрпат 2—3 покачувања, како што е случајот со полиуретанскиот сунѓер. Неговата цена била покачена од 160 на 380 дин./кг. Кога се има предвид учеството на сунѓерот во формирањето на цената на производот, може да се согледаат одразите врз рентабилитетот на мебелното производство.

Општиот недостиг на девизни средства и неможноста во кус временски период ова да се разреши, предизвика тешкотии за нормална снабденост на производството со декоративни штофови, резервни делови и алат, разни видови лепила, трупци за фурнир, лакови и бои, автомобилски и тракторски гуми и др. Високите каматни стапки на кредитите ги зголемуваат трошоците на работењето, а неликвидноста го попречува нормалниот тек на репродукција.

Отежнатите услови за продажба на мебел на кредит (камата и сопствено учество) го лимитираат пласманот на готови производи од домашниот пазар. Останува ориентацијата за зголемување на извозот, како главен фактор за поголемо користење на производствените капацитети.

Поради нарушувањето на репродукциониот ритам, како резултат од наведените фактори, предизвикана е вкупна загуба во работењето во износ од 241.935.000 динари. Од тој износ останува непокриена загуба во износ од 205.653.000 динари.

Споредена со загубата од 1981 година, која изнесуваше 87.055.000 динари, овогодешната загуба, поради неостварен доход е зголемена за 2,36 пати.

Просечната загуба по 1 вработен во работните организации што работеле со загуби, изнесува 57.914 дин., што е приближно 1/2 годишен нето личен доход на 1 вработен во дрвниот комплекс.

По производствени групации загубата изнесува:

Во 1000 дин.

Г р у п а ц и ј а	Вкупна загуба по тек. работ.	Непокриена загуба	Вработени
1. Шумарство	1.537	—	277 (3)
2. Примарна преработка	37.559	27.213	555 (3)
3. Финална преработка	202.840	178.440	2.719 (12)
Вкупно:	241.936	205.653	3.551

Шумарство: Искажаната загуба во шумарството е покриена со средствата на работните организации. Според тоа, не постои обврска за санирање на загубите.

Примарна преработка: Вкупната непокриена загуба во примарната преработка изнесува 27.213.000 дин. Споредена со минатогодишната загуба на оваа групација, која изнесуваше 13.729.000 дин. годишната загуба покажува индекс 198. Просечната загуба по 1 вработен изнесува 49.032. дин., а највисоката изнесува 166.734 динари.

По работни организации загубата изнесува:

Во 000 дин.

Работна организација	Вкупна загуба во тековно работење	Непокриена загуба	Вработени
1. ООЗТ — шперана во РО „Треска — С. Пинџур“ Кавадарци	24.302	21.342	128
2. ООЗТ примарна во РО „Треска — Копачка“	8.548	1.718	365
3. РО „Бреза“ — Жировница	4.709	4.153	62
Вкупно:	37.559	27.213	555

Во ООЗТ шперана повеќе години се соочуваат со проблемите од старена производствена опрема и недостигот на квалитетни трупци, кое создава оптимални трошоци на работењето. За илустрација на наведеното ќе ги наведеме следните податоци: нормално за производство на 1 m³ шпер плоча се трошат околу 2,10 m³ трупци. Во оваа фабрика таа изнесува преку 3 m³. Привремено решение беше најдено со производството на специјална шпер плоча за градежна оплата. Со опаѓањето на нејзината конјunktura, а поради ограниченоста на градежните работи, нема изгледи за натамошно производство на овој производ. Моментно се врши преориентација за производство на амбалажа и првите резултати се охрабрувачки. Како што наведовме, во оваа РО е остварена највисока загуба (по еден вработен 16.734 динари). До колку постоеле можности еден дел од вработените да бидат на едногодишно платено отсуство, тргнувајќи од просечниот нето личен доход, загубата, можела да биде далеку помала од сегашната.

ООЗТ примарна преработка во Кичево произведува бичена граѓа и плочи. Вкупниот број на вработените изнесува 265 работници. Еден дел од причините за загуби произлегуваат од недоволната опременост на трудот во фабриката за шпер плочи и пиланата. Зголемените трошоци на производството — цената на суровината, лимитираните цени на бичената граѓа за сопствената финала и високите каматни стпки се објективна причина за загубите.

Работната организација „Бреза“ од Жировница е производствено-прометна работна организација со 65 работници. Главна причина за загубата е недоволната стручна екипираност на работната организација. Обезбедени се со суровина и соодветна опрема на трудот, кои даваат можности за постигање подобри производствено-финансиски резултати.

Финална преработка на дрвото: Во финалната преработка загуби покажуваат 12 работни организации со вкупен број на вработени 2.719. Вкупната непокриена загуба изнесува 178.440.000 динари. Поделена по еден вработен, загубата изнесува 65.627. динари, што е приближно на ниво на полугодишен нето личен доход по 1 вработен.

Во 000 дин.

Работна организација	Вкупна загуба во тековно работење	Непокриена загуба	Вработени
С. Пинџур — Кавадарци	23.387	23.387	152
1. ООЗТ Мебел дом „Треска“			
2. Треска — Осогово			
Крива Паланка	5.557	5.557	170
3. Треска — Копачка ООЗТ			
финала — Кичево	27.316	18.654	407
4. Треска — Јавор			
Гостивар	8.239	7.129	207
5. Треска — 30 Август — Винаца	2.480	—	59
6. ШИК „Плачковица“ — Радовиш			
ООЗТ — финала	4.282	—	205
7. Треска-Мебел — Скопје			
ООЗТ — тапетарија	13.842	13.842	379
8. Треска-Мебел — Скопје			
ООЗТ — финала	77.532	77.532	465
9. ДИК „Црн бор“			
ООЗТ — Крушево	7.821	7.365	86
10. ДИК „Црн бор“			
тапаџирање — Прилеп	9.982	9.752	143
11. ДИК „Црн бор“			
финала — Прилеп	4.710	—	318
12. ДИК „Црн бор“			
столарија — Прилеп	17.692	16.653	128
Вкупно:	202.840	178.440	2.719

Загубата во 1981 година изнесуваше 73.326.000 динари. Споредена со овогодишната загуба остварен е индекс на загуба од 243,3.